

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Nr. de Duminică pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisurile se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:
de 1 și 2 garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Falși și mincinoși.

Dacă vom urmări cu atențiune politica maghiară dela 1861 incoace, și vom lua în socotință ceea-ce au zis, au scris și au făcut de atunci și până astăzi barbații de stat ai Maghiarilor, ne rămâne, impresia că politicienii maghiari nici odată n'au avut nici bună-credință, nici simț de dreptate, nici sinceritate și nici inimă față cu popoarele nemaghiare.

În timpul centralismului nemțesc, sub ministerul Bach, Maghiarii combatteau cu toată forța centralismul vienez și dominațiunea nemțescă.

În adresa Dietei dela 1861 ei ziceau:

„Fie-care țeară are suvenirile, datinele, speranțele și dorințele sale, care îi sînt sfinte, și care trebuie să le disimuleze sub dominațiunea absolutismului; îndată însă ce i-se dă dreptul de a-și ridica vocea, le proclamă fără amănare... *Unitatea centralistă* este în opozițiune cu trecutul *deosebitelor țeri*, trecut la care ele privesc cu iubire și respect; unitatea centralistă este în opozițiune încă și cu speranțele lor pentru viitor. Aceasta este cauza, că centralizațiunea întimpină pretutindenea rezistență”.

„Noi sîntem convinși că între țeri atât de diferite unele de altele prin moravurile, interesele, istoria și dreptul lor public, unitatea centralistă și uniformă este o *imposibilitate absolută*. . . . Dacă dorești Majestate, ca Imperiul să devină într-adevăr liber și tare, nu-ți vei ajunge acest scop prin o *unitate forțată*, ci prin înțelegerea reciprocă și liberă a națiunilor”.

„Noi nu vom să dăm legi altora, zicea Deák, noi vom să ne dăm legi numai nouă înșine. Fie-care națiune din Imperiu este independentă de celelalte”.

„Noi dorim, zicea adresa Dietei maghiare dela 24 Februarie 1866, celor-1alte un regim constituțional; noi vom a tracta cu ele ca un popor liber cu popoare libere... Care trebuie să fie regimul constituțional al acestor țeri? Pe care bază trebuie să-și reguleze ele afacerile comune? Nu avem nici decăt a ne pronunța asupra acestor puncte: această chestiune este afacerea exclusivă a acestor țeri, și noi n'avem nici un drept de a ne amesteca în afacerile lor”.

Aceste enunțaiuni și declarațiuni, urmate după publicarea diplomei din Octomvrie 1860, erau argumentele cu care Dieta maghiară combattea prin rostul lui Deák absolutismul centralist al nemților; acestea erau principiile proclamate de politica maghiară în fața Europei, pentru a o momi.

Cuvintele „țeri” și „națiuni” n'au fost pentru Maghiari decăt niște frase goale, și îndată după ce au ajuns la putere, lucrul cel dintăiu a fost, ca să abroage legile dietei Sibiane dela 1863/64, să suprimă autonomia Transilvaniei, și prin legea numită „despre egala îndreptățire a naționalităților” să le declare pe toate națio-

nalitățile nemaghiare de contopite în națiunea maghiară.

Evident că Maghiarii au combătut centralismul nemțesc, pentru-ca acasă la ei să-l înlocuiască cu *centralismul maghiar*, și sistemul germanisator cu sistemul maghiarisator.

Toate legile statului, câte le-a creat parlamentul maghiar, sînt în favoarea Maghiarilor și pentru a le asigura stăpânirea peste popoarele nemaghiare. Ei au mers cu violența până a ne interzice să ne numim ceea-ce sîntem, după firea și caracterul nostru.

În actele Dietei din 1790, și în altele mai târzie, se vorbește despre *națiune* (nationes), despre *conflicte naționale*, *systeme scholarum nationalium*; și însesii legile din 1848 recunosc existența mai multor națiuni nu numai în Transilvania ci și în Ungaria, căci ele nu fac amintire despre o „națiune politică”. Astăzi însă Maghiarii, adversarii de odinioară ai centralismului nemțesc, ne dispută dreptul chiar de a ne numi „popor român”.

Ei nu vreau să recunoască, că centralismul și politica lor de maghiarisare sînt tot atât de nedrepte și nesuportabile pentru naționalitățile nemaghiare, pe cât au fost pentru maghiari centralismul și sistemul germanisator. Ei perd din vedere adevărul exprimat în cuvintele: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face”.

Dacă patriotismul și nu șovinismul ar călăuzi politica guvernului și a parlamentului maghiar, n'ar desconsidera cu atăta ușurătate urmările nenorocite ale politice de maghiarisare din vremurile de mai înainte.

După legile din anii 1830, 1836, 1840, 1844 și 1848, care asigurau supremația limbii maghiare asupra celorlalte limbi din patrie, a urmat anul 1849 cu provisoratul de 16 ani, când s'a recunoscut starea de opresiune a naționalităților nemaghiare din patrie, și s'a proclamat solemn principiul *egalității naționale*.

Evenimentele se repețesc. Maghiarii să nu se prea încreadă, căci nime nu poate ști, ce va aduce ziua de mâine.

Păgânismul se întinde. *Jurnalele ungurești scriu că în Bichș-Ciaba se sporesc peste măsură nazarinenii și baptiștii. În săptămâna trecută 68 de inși au anunțat preotului, că vor să fie fără confesie și când acesta n'a voit să ia la cunoștiută, s'au anunțat la solgăbiru cu doi martori. Autoritățile le-a interzis baptiștilor și nazarinenilor, ca să mai fină noaptea adunări și au ordonat ca și întrunirile religioase de zi să le anunțe prealabil.*

Autonomia Transilvaniei. Sub acest titlu, organul comitetului național presidat de dl Dr. Ioan Rațiu a scris la 11 Martie următoarele:

„Ni-se cere ștergerea din titlu a cuvântului „transilvană” care supără pe Maghiari, și le revoacă în memorie marele lor păcat comis când cu „uniunea”. Nu vom face aceasta odată cu capul! Să nu o facem!”

„Dacă am șterge din titlul Asociațiunii noastre cuvântul „transilvană”, am renunța noi de bunăvoie la un drept netăgăduit al nostru. Am sancționa noi singuri uniunea făcută fără noi, și fără ascultarea noastră.”

Ear' în numărul dela 14 Martie între cei cari au votat ștergerea cuvântului „transilvană”, după-cum a propus dl P. Cosma, cetim între alții, numele dlor *George Pop de Basești* și *Dr. T. Mihali*, membrii în direcțiunea „Tribunei”.

Cum stăm acum cu „disciplina de partid”, pe care amintitul organ în numărul dela 11 c., ne acuza pe noi că nu o respectăm?

Pentru-că din două una: ori cei dela organul sibiian nu știu ce scriu, ori-că nu-i mai ascultă nici cei mai deaproape amici!

Sau poate-că explicație sînt următoarele rînduri ale organului sibiian:

„Si chiar dacă ar ave vre-o însemnătate concludul ultimei adunări generale, pe cine reprezintă el? — Pe dl *Cosma* și pe *aderenții săi!*”

„Dl *Cosma* și — *autonomia Transilvaniei!* Nici când n'a ținut la ea, prin urmare nici jertfi nu a putut-o căci n'o ave, nici ca idee!”

Dar' ceilalți membrii *promunțați* ai *partidului național* cari au votat cu dl *Cosma?*

Spargerea partidului kossuthist. Partidul kossuthist e pe ducă, gata de a se sparge, după ce și în alegeri a suferit înfrângere.

Cel care-i dă lovitură de moarte nu e însă Bányfi, ci Eötvös Károly, care de astfel a fost ani mulți solgăbirău și partisan al guvernului unguresc, dar' care mai zilele trecute, cu prilegiul alegerii dela Szentes, a făcut ca Kossuthiștii ear' să se certe și să se despartă. . . . Ar fi a treia crășă.

Se știe anume, că Kossuth Ferencz, președintele partidului a fost de părere ca să nu i-se pună la Szentes lui Sima contra candidat. Comitetul executiv, unde Eötvös are partizani, a decis altfel. D'aci supărarea. Kossuthiștii s'au desbinat în două: tinerii sînt contra lui Eötvös. Între ei și Barabás, conducătorul lui „*Arad és Vidéke*”. Ei zic că nu mai vor să fie slujitori ai guvernului, cum i-a cumpănit să fie până acum Eötvös.

Se zice că în curînd neînțelegerile vor izbucni pe față, luând formă acută.

Pentru țeară n'ar fi nici o pagubă, dacă s'ar isprăvi odată și cu această coterie politică unde sub masca „patriotismului” nu s'au făcut decăt cele mai fără măsură orgii kossuthiste.

Dl D. Sturdza, după știrile ce sosesc din București, și-a dat demisia din președinte al Senatului român și mandatul de senator.

Telegramele spun că Senatul unanim n'a primit demisia și atât vicepreședintele Senatului dl P. Grădișteanu cât și primul-ministru Aurelian pun mari insistențe ca dl Sturdza să-și retragă demisia, pe care dl Sturdza o motivează astfel:

„Împlinind vârsta de 64 ani, doresc să-mi petrec restul zilelor mele în pace și liniște sufletească, mulțumind atotputernicului Dumnezeu, că m'a învrednicit nu numai să muncesc, sub povața celor

mai buni și mai vrednici barbați ai neamului la regenerarea și înălțarea patriei, ci să ved eu însu-mi rezultatele acestei munci în ridicarea regatului român sub domnia înțeleptului și viteazului nostru Rege.

„Vă rog deci, binevoii a prezenta On. Senat demisiunea mea de președinte al acestui Înalt Corp și de senator al colegiului I de Ilfov și a primii D-voastră, dle președinte, cu această ocaziune expresiunea sentimentelor mele de prea înaltă considerațiune.

*

Rutenii la Impăratul. „Alkotmány” publică textul unei telegrame pe care o delegațiune de 30 preoți, 30 cărturari și 30 țerani ruteni din Galiția au trimis-o M. Sale Impăratului, telegramă în care se plîng de nedreptățile și abuzurile ce se fac împotriva lor din partea agenților administrativi cu ocazia alegerilor.

Înregistrînd toate ticăloșiile ce comit și acolo gendarmii, numitul ziar scrie:

„Noi nu credem că chiar așa să se fi întemplat lucrurile. Dacă însă în telegramă s'ar înlocui cuvântul „rutean” cu „slovac”, atunci da, din cuvînt în cuvînt „toate așa s'au întemplat cum se arată în telegramă, nu însă la 1897 și în Galiția, ci în anul 1896 în Ungaria”.

Din Dieta maghiară.

— Ședința dela 13 Martie. —

Ședința a început cu vorbirea ministrului de justiție, care a reflectat la obiecțiunile făcute de oșanți reformei *codicului militar* („katonai büntetőtörvény”).

A insistat indeosebi asupra faptului, că înainte de a face această reformă, trebuie a se stabili o înțelegere cu Croația, care în privința justițiară avînd autonomie, este interesată și ea la facerea unui codice militar a cărei consecunță o să le sufere și ea.

Căt despre acușaiunile ce s'au adus că guvernul vrea să reformeze *procedura privitoare la procesele de presă*, roagă pe Visontay să aștepte întăiu proiectul de lege și numai după aceea să critice.

Polonyi ține să arete unele situațiuni, cînd create în urma legilor bisericești nouă. Astfel, după legile căsătoriei civile un membru al casei domnitoare în Ungaria poate trece la legea protestantă ori ovr-ească, în Austria însă nu. Tot așa e cu Croația. *Polonyi* zice: „În Ungaria nu există jude care să poată judeca asupra dreptului de căsătorie în familia domnitoare. Chiar arhiducele Iosif a renegat legile țerii noastre și încungiușînd legea ungurească, s'a dus și și-a cununat fata la Viena”.

După cererea lui *Kossuth* s'a încuviințat apoi ca la 15 Martie, ziua proclamării independenței și a libertății (?) Dieta să nu țină ședință... Vorba e însă că diurna o primesc înflăcărații patrioți, între cari *Kossuth* așa se vede, are trecere încă.

E-rëndul teranilor

Apărarea. — Osânda.

Dăm mai la vale vorbirea de apărare a dlui avocat Dr. I. Suciu.

Onorat tribunal!

Scrutând gena și având în vedere tot decursul acestui proces, iese la iveală încontestabil, că sîntem în fața unei procederi sistematice.

Este sistem azi în țeara asta a încercarea pe toate căile intimidarea poporului român prin asemenea procese monstruoase. Pornirea ce se manifestă prin acest proces nu e nouă; o cunoaștem bine din nenumăratele procese politice ale timpului mai recent, în cari țeranii români au fost tîrșiți cu grămada pe băncile acuzărilor sub diferite titluri iscodite de puterniciei zilei.

S'a încercat intimidarea inteligenței noastre tot pe această cale, dar' fără succes; acum a venit rîndul la țerănime cu intenția vădită de a-i intimida și prin asta a-i rupe de cătră inteligența sa, ca prin această inteligența să fie răpită de isvorul care îi dă putere în luptă, care dă gravitate pășirii sale și îi inspiră speranță în viitor.

Ținută deamă a clienților mei în decursul acestei pertractări de 3 zile, identică cu a fraților lor de suferințe din alte procese de acest soi, m'a întărit numai în credința mea, că și acest sistem, această pornire a domniei și a organelor sale o se rămână fără succesul dorit, tot așa precum a rămas prigonirea inteligenței noastre.

Mi-se sfășie inima văzînd, că aceia, cari după lege ar trebui să fie ocrotitorii povățuitorii acestui popor încrezut ocărmuirii, lor, în fapt sunt acuzatorii lui, agenții provocatori, cari prin uneltiri caută a-i băga în nefericire — și toate aceste pentru-că poporul nu vrea să rumpă cu tradiționala sa alipire față de acei fruntași ai sei, cari după legile naturii și sunt conducători, — pentru-că pleacă și lucră nu după sfatul notarului, ci după povățuirea preotului și învățătorului său.

Asta-i cauza, onorat tribunal, și în acest cas, că au ajuns acești țerani sîrmanii, oameni blânzi, pacnici, a șede pe banca acuzărilor învinuți cu acuze grave, asemenea celor cari au comis omoruri ori jefui.

Sper însă, că simțul de dreptate al onor tribunal va pune stavilă pornirii de a intimida acești oameni nevinovați prin prigoniri tendențioase.

În fața celor descoperite sub durată pertractării am așteptat de sigur, că onor. procuror reg. va retrage cel puțin în parte acuză, avînd d-sa ocaziunea a se convinge că clienții mei au fost puși sub acuză pe baza unor simple scornituri; — de oare-ce însă acuză se susține în întregime sa, trebuie ca și eu să mă extind asupra fiecărui moment de însemnătate al acestui proces.

Apărătorul intră aici în expunerea întâmplărilor din cari s'a pornit procesul și arată că pretorele Csukay în tot s'a încercat să dea alt colorit întâmplărilor, țintind a prezenta tot lucrul nu așa cum într'adevăr s'a întîmplat, ci precum în interesul reputației sale și spre scăparea sa de eventuala tragere la răspundere ar fi fost bine dacă s'ar fi întîmplat.

Zorile anului millenar — continuă apărătorul Dr. Ioan Suciu — se revărsaseră și asupra Soborșinului și era vorba, că prin ce fel de fapt memorabil se dea expresiunea Soborșinului bucuriei sale că am ajuns acest an de *fericire* (!).

În cerc privat, la masa notarului român din comuna vecină în Totvarădia își băteau capul pretorele Csukay și notarul Bărdy, cu ce să se faeă ei nemuritori în istoria Soborșinului din incidentul milleniului.

Notarul Bărdy propune, ca să se pună felinare pe străzi ca în orașe și motivează cu aceea, că în Soborșin se adună mereu căputașii (de legea „recipiată”. Raport.) și ar veni și mai mulți spre a petrece vara în acest lec frumos, dacă ar fi străzile iluminate noaptea!!

„Foarte bine ar fi zice pretorele.

Notarul îi spune însă că a sondat el terenul în această privință, dar' factorul competent, reprezentanța comunală nici s'audă nu vrea de acest act millenar, prin cari s'ar spori speșele comunale și altcum enorm de mari.

„Încearcă așa, că pui felinarele mai întăiu și numai după aceea ceri încuviințarea șeselor” — îl sfătuește șeful seu iscusit în cele „constituționale” pe notar mai bine, zis: *il instruează, cum să ocolească legea*

Notarul Bărdy se luminează și peste 2 zile și străzile Soborșinului sînt iluminate Vicișpanul și pretorele, cari sosese la asențare, își fac deja intrarea la lumina „felinarelor millenare”.

Soborșinenii însă nu s'au împăcat de felul „faptului împlinit”. Aflau de provocătoare cutezanța notarului Bărdy și de lucru cam întors, că până când ei storși de greutatea dărilor într'atata, în cât ies seara „să vine la lună” în marca lor mizerii, străzile s'au fie iluminate în bogăția!

Să ne aducem aminte cum se plîneșe unul dintre acuzăți, că după averea lui în preț de abia 3—400 fl. plătește în diferite dări la an peste 30 fl. și ne întrebă: Apoi ce s'a-mi rămână din venitul averii, mie și celor 6 prunci ai mei de train pește an...?

Poporul interpelă pe membrii reprezentanței comunale: cum vine asta? ear' aceștia se adună și întrebă pe judele comunal în treaba felinarelor. Indrumați la notar îl traseră pe acesta la răspundere.

„Mi-a poruncit pretorele punerea felinarelor în restimp de 8 zile sub pedapsă de 50 fl.” le răspunde notarul și dacă nu credeți veniți mîne cu toții aici la casa comunală pe când va fi aici pretorele și întrebați-l”.

Va să zică le-a mințit.

Mîne se prezintă reprezentanța comunală și mulți din poporeni în frunte cu învățătorul pensionat P. Teodoroviciu și întrebă pe pretore, că într'adevăr ordina d-sa punerea felinarelor pe străzi și cu ce drept? Pretorele le răspunde franc: „Eu nu i-am ordina de fel să le pună, numai atata am zis, că „ar fi frumos”. Totodată se pune și înfruntă pe notar pentru „procederea-i fără tact”.

Poporul văzînd că era să-l mistifice, se înverșunează și accentua că felinarele puse cu minciuna trebuie scoase.

„Nu le scoateți, — se pune cu ei ca privat la tocmeală pretorele — căci dacă nu va primi reprezentanța speșele împreunate cu punerea și susținerea felinarelor — primesc să le suport eu.

Poporul, numit de dl procuror de „clasa celor mai puțin inteligenți”, cu mintea-i ageră înțelese numai decât ce însemnează acest „dacă”, înțelese că este identic că speșele o să rămână pe spatele lor și nu pe dl pretore, pentru-că sînt espediente de a duce în capăt că în forul al 2-lea să se poruncească chiar și în contra votului reprezentanței, la apelata notarului, purtarea șeselor împreunate cu felinarele prin locuitorii comunei.

„Dă-ne în scris, d-le pretore”, că D-Ta porți speșele felinarelor reflectă unul din popor.

„Asta n'o pot face” răspunde pretorele.

Va să zică poporul a doua-oară trebui să esperieze, că este espus la încercări de seducere. Scoși din răbdare, țeranii se deciseră să pună capăt acestor uneltiri prin scoaterea lămpilor și punerea lor la dispoziția aceluia, care le-a pus. Au și spus-o numai decât pretorelui, că ce o să facă și acesta trăgînd din umeri numai atata le-a zis! „faceți ce vreți!”

Enarează apoi — tot basat pe depunerile martorilor — cum s'a pus unii, alții dintre poporeni, din impuls propriu și fără ori-ce convorbire, să scoată stălpii felinarelor din străzi, cum le-au dus toate frumos la notar și cum a decurs tot incidentul fără ori-ce forță și conturbare a liniștei publice. Aici accentuează, că în decursul investigării s'a dovedit pe deplin, cum-că chiar aceia, pe cari provocatorii acestui proces voiau să-i amestece în afacere, că pe cei mai vinovați sub titlu de „urzitori intelectuali” ai afirmativei crime, comisă prin luarea felinarelor de străzi, aceia: preotul Ognean și învățătorul Jivulescu, au liniștit poporul și l-au sfătuit să nu se dimită la forță.

Trece apoi la istorisirea — tot pe baza constatărilor prin martori — a întâmplărilor din ziua următoare, din 9 Aprilie 1896.

Cealaltă parte a discursului în numărul de mîne.

Tribunalul se retrage a delibera, și reaparînd dă următoarea sentință:

Arsenie Tripa și 42 conșoți aflîndu-se vinovați pentru calcarea §-lui 176 din codicele penal (violență contra persoanelor) sînt condamnați la câte 14 zile închisoare.

Alți 11 sînt achitați.

De sub acuză că ar fi comis crima violenței contra puterii publice (§-ul 163) sînt achitați toți.

Apărătorul a făcut recurs.

Panteon german.

Se telegrafează din Berlin că în ședința dela 13 Martie a Reichstagului s'a hotărât să se ridice un Panteon în onoarea luptătorilor căzuți și răniți la 1870—71.

Principele Hohenthohe, cancelarul de stat, a propus proiectul, observînd însă, că mulți poate ar dori să-și exprime recunoștința față de luptătorii ce sînt în viață, urcându-le leafa.

S'ar cuveni — a zis el — ca în aceste zile, când își amintesc de împăratul victorios, să nu se uite nici de soldatul, care a luptat cu credință și curagiu.

Crede, că guvernul german nu se va retrage dela această datorie.

Propunerea deputatului Baehem, ca proiectul să se încreadă unei comisiuni, s'a primit unanim, afară de voturile socialistilor-democrați. Deputatul lor a declarat că partidul nu primește proiectul fiind-că nu votează pentru asemenea distincțiuni.

Constituțiunea în Rusia.

Vești sosite din Rusia spun, că în imperiu s'a pornit ear' o mișcare mai puternică pentru introducerea constituției! Chiar și partidul conservator, are planuri în această direcție, și el are gând să presinte doar cel dintăiu un proiect și o propunere Țarului.

Adevărat că „constituția” ce acest partid o propune, numai constituție adevărată n'ar fi să fie.

Ea ar fi mai mult o privilegiare a marilor proprietari aristocrați și mai puțin a marilor proprietari nearistocrați, ear' poporul ar rămânea încă tot departe în umbră.

Dar' în urma urmelor ar fi totuși primul pas, după care timpul ar aduce cu sine în mod neîncungiurabil și pe al doilea și pe al treilea, până la deplinirea întregii dreptăți.

O altă veste care indigitează o pornire de îndreptare a stărilor de lucruri de acolo e, că ținărul Țar dorește din toată inima să îmbunătățească starea grea a poporului însuși.

În scopul acesta a scăzut dările așa de mult, încât în ziua de azi doar acolo să plătește mai puțină dare ca în ori-care alt stat european.

Ear' pentru-ca poporul de rînd și micii industriași să nu cadă jertfă usurării fără inimă a Jidanilor, statul întemează peste tot locul bănci cu direcție creștinească, dînd poporului bani împrumut cu camețe moderate, dacă cu acei bani vrea să cumpere pămînt.

Tot statul vinde părți întinse de pămînt în parcele mai mici poporului, cu îngăduință de a-i plăti prețul în 25 — 30 de ani.

Tot pentru a tăia ghiarele jidanilor întru jefuirea și otrăvirea poporului cu beuturi, statul a introdus monopol pe beuturi!

Măsura aceasta se speră că va aduce roade foarte salutare pentru țeară.

„Reuniune economică” pentru Oraștie și jur.

În urma invitației dlui Dr. I. Mihu, făcută prin foaia noastră în numărul trecut, peste 35 de domni s'au adunat Joi în 11 Martie n. în localul institutului de credit „Ardeleana”, la consfătuirea ce se avisase asupra întemeierii unei Reuniuni, care să dea după putință un avînt mai frumos agriculturii, industriei și comerțului în poporul român din aceste părți.

Au venit la consfătuire, afară de cea din loc, inteligență din comunele vecine Căstău, Beriu, Șibisel, Vaidei, Romos, Vinerea, Balomir, Turdaș, Săcăreș, etc.

Dl Dr. Mihu a salutat pe cei adunați, prin o vorbire în care arată de ce au fost poștiți să vină și care e scopul spre care se dorește pornirea unei lucrări noi în aceste părți.

Între preocupățiunile de căpetenie ale timpului de astăzi, a zis d-sa, ocupă un loc de frunte chestiunile economice de tot felul, chemate a procura și a spori popoarelor isvoarele de venit, bogăție, pentru-că, precum o poate înțelege ori-și-cine, dela aceasta atîrnă apoi înflorirea ori lăncezirea și a tuturor celorlalte ramuri de manifestare a vieții omenești, mișcările culturale, naționale, etc. Vedem cum statele toate își pun încordate străduințe întru a ridica bunăstarea economică a poporului țerii lor, și alături cu statul, sînt în lucrare zeci de Reuniuni cu același scop, și municipiile (comitatele) și comunele și societăți private.

Noi Români din aceste părți însă, precum o simțim cu toții, sîntem avisați numai la noi înșine, căci nouă nimeni nu ne dă nici un ajutor, nu ne vine cu nici un sprigin, nici municipiu, nici stat, nici nimenea. Trebuie să ne ajutăm noi. Și e o dorință

reche a inteligenței de aici, ca să facem și noi ceva pentru poporul nostru, pentru economii, industriași și ce se poate, pentru neguțătorii noștri, să le venim, noi inteligența, și unora și altora într'ajutor. Ear' într'ajutor mai bine ca printr'o Reuniune economică, cu chemare și puteri anume, nu se poate veni. Și puțința de a o face, o avem, căci avem aici, în Orăștie și în Intinsul jur al ei, un popor bine încheșat, și mulțumită lui D-zeu, bun, inteligent și nici, nu tocmai sărac, așa că auzind de ce e vorba, că adecă intru al lui propriu bine e vorba să se facă lucrul, are să ne vină și el cu ajutor, negreșit.

De aceea am gândit că va fi poate mai ducător la scop, să se facă aci o Reuniune în cadrul mai larg, cu două secții: una agricolă, și alta pentru industriași și comercianți.

Intrecăbă pe cei adunați ce părere au, să se facă așa, după, ori poate deocamdată numai o „Reuniune agricolă“, și la timpul sau alta pentru industriași?

Având să se între astfel în desbaterea lucrului, domnul Dr. Silviu Moldovan a propus întâiu constituirea biroului, și anume propunând de președinte adhoc, pe domnul Dr. Mihu, ear' de secretar pe dl L. Bercian.

S'a primit. Ear' după aceasta cei de față, fără multe desbateri, căci lucrul e și frumos și bine plănuit încă mult numai ai ce discută asupra lui, decât să te bucuri și să-l primești, — acceptază părerea că să se facă Reuniune cu două despărțăminte.

Di Dr. Mihu face cunoscut, că are gata și un proiect de statute; ear' adunarea alegând o comisie de patru, pe dnii A. P. Bercianu, Dr. S. Moldovan, Ioan Branga și N. David, o însărcinează ca împreună cu dl Dr. Mihu, să stabilească textul statulelor, după proiectul pregătit. Biurul apoi va înainta ministrului spre întărire proiectul de statute, și după-ace vor fi statutele întărite, so va convoca adunarea generală de constituire a Reuniunii. („Revista Orăștiei“).

„Victoria“.

Eri la 1 Martie și-a ținut institutul de credit și economii „Victoria“ a IX-a adunare generală ordinară. Viul interes față de institut s'a manifestat prin participarea extraordinară de mare a acționarilor, și anume 50 acționari au depus 971 acții cari reprezintă 257 voturi.

Onoratal public cunoaște chiar din coloanele acestui ziar magistralul raport al direcțiunii cu bogatul bilanț, ce a impus și dușmanilor respect față de acest tinăr dar agil institut, care la atâtea speranțe ne îndreptătesc.

Vorba e a constata acum aici, numai chipul în care a fost întâmpinat rezultatul muncii de un an de zile, din partea celor mai competenți factori, adecă din partea acționarilor, ca stăpânii institutului.

Și dacă direcțiunii i-s'a dat a fi felicitată în afară, de amic și inamic deopotrivă, pretutindenea unde numai a putut marea public a găsi ocașiunea pentru aducerea tributului recunoștinții; eri i-s'a dat supremul vot de încredere din partea adunării generale, prin primirea unanimă a tuturor propunerilor făcute adunării generale, într'o însuflețire înălțătoare.

La ordinea zilei a urmat și alegerea respective realizarea unui membru în direcțiune, și a unui în comitetul de supraveghiere precum și întreg consiliului de cenzori. Aceste alegeri încă sau întâmplat în unanimitate, ce trece de fenomen în viața institutelor, astăzi când lupta de existență împinge pe oameni la silă morală, care de regulă degenerază apoi în răutate.

De director s'a reales: Anton Karácsny, comerciant din loc; de membru în comitetul de supraveghiere Nicolau Marcu, șef de birou telegrafic în retragere. Ear' de cenzori: Dimitrie Dobrén, George Sida, G. Purcariu, George Iancovici, Iuliu Herbai, Ioan Groza, Const. Gurban, Ioan Belle, Ignat Pavlovici, George Mladin, I. Petruț,

Paul Tempea, Ioan Burdan, Dimitrie F. Negrean, Gerasim Serb, Nicolau Urs, Sigismund Budai, Isaia Monța, Ioan Codrean, Zaharie Cuparescu, Nicolau Rosin, Romul Vătan, Ioan Corușa, Ioan Ardelean, Petru Secula, Gavriil Lazar, Nicolau Zigre, Dr. Lazar Simon, Traian Vătan, Dimitrie M. Ardelean.

Sedința s'a încheiat cu frumoasa cuvântare a părintelui Gligor Mladin, ținută la adresa direcțiunii și a funcționarilor, urându-le nouă forțe pentru urmarea cursului strălucit păstrat până aci. Ear' publicul erupse în frenetice aplause.

După sfârșirea celor oficioase, de obicei strămoșese s'a adunat acționarii însoțiți și de oaspeții cari au asistat la sedința adunării generale, la o masă comună în vecini, la „Milleniu“.

Bagseama așa e firea noastră, ori de nu se admite aceasta în hațrul firei, atunci nesimțit se ține de obicei strămoșese și românească să-ți înveștești inima după-ace ai isprăvit un lucru bun. Altfel, zice firea cu permisiune obiceiul românesc, „n'ai noroc“.

Și alții încă nu erau mai buni decât noi pe vremuri când erau „paacea“ și înainte de a îmbrăca cele șapte inepresibile săsești, și a-și pune diadema zoifului cu „Viv le roi“!

Noi, „paacea“, am rămas tot aceea-și ce au fost și strămoșii noștri, republicani de viață, căci doar' Romu e mama republicei. Așa ne însuflețim pentru obște și iubim cu obște românească zilele de bucurie ale societății românești. Nu punem lumina sub obroc, nici tămăiam „crășori“, căci așa e firea noastră deschisă. Alceum măture-și tot omul pe dinaintea casei sale, o zice Românul, și eu sunt Român.

NOUTĂȚI

Arad, 15 Martie st. n. 1897.

M. Sa Monarhul nostru, după știrile ce vin din Viena, în ziua de 28 Aprilie va sosi la Petersburg, unde va sta 3 zile.

După comitatul Hunedoarei, — al Aradului! Se știe că în comitatul Hunedoarei, prin Ianuarie curent, după-ace congregația ceruse ajutor dela ministru pentru facerea școalelor de stat și ministrul a răspuns să iee comitatul bani împrumut spre acest scop, că apoi ratele le plătește din vistieria statului, — congregația a și luat o astfel de hotărre. Românii din congregație au protestat energie, și protestul și apelata e la ministru.

Acum același lucru îl face comitatul Aradului. Inspectorul Varjasy a cerut și el ajutor spre același scop, sub cuvânt că *comunele românești, grație istețimei lui întru a le câștiga „interesul“ pentru școlile de stat, cer cu gramada „școli de stat“*; — ministrul a adresat Congregației un rescript, ca să iee ea bani împrumut ca și cea din al Hunedoarei, și apoi el, ministru de culte, primește să la în budgetul seu plătirea ratelor. Comitatul spun folle pestane, a primit cu multă simpatie rescriptul ministrului și prima congregație ce se va ținea luna viitoare, va vota împrumutul!

Ministrul drumurilor de fer. Se telegrafiază din Viena, că Krieghammer, ministru comun de războiu a înaintat guvernului unguresc o adresă prin care-l invită ca grabnic să se institue, ca și în Austria, un minister al drumurilor de fer, care să fie absolut independent de actualul minister al comerțului. Introducerea acestei reforme se impune cu deosebire din punct de vedere strategic.

Manifestațiuni și demonstrațiuni. În diferite comune din Bănat s'au făcut manifestațiuni de simpatie pentru episcopul Svejjanovici. În Becicherecul-mare însă, așa se serie, zidurile orașului sunt pline cu apeluri, între cari între altele se zice: „Blăstăm asupra trădătorului Sărbilor!“ — și toți Sărbii sunt invitați să-l huiduească, când va sosi în oraș.

Renegatul Rezey Silvius, cel care nu s'a rușinat să voteze ca preot român după porunca lui Wekerle, și care a fost numit apoi inspector școlar în Bichiș-Ciaba, așa se vede că nu e plăcut nici Ungurilor. Cel puțin pe cei din Bichiș și i-a ridicat împotriva.

Pentru o neînțelegere în afaceri școlare întreg scaunul școlar a demisionat pentru a demonstra contra lui Rezey, pe care cei „dela centru il susțin încă... Până când? nu se știe. Ar fi de dorit însă, ca nu mult... Renegații toți cerșitori s'ajungă!

Bibliografie. A apărut „Foaia pentru toți“ Nr. 10, (8 pagini format mare, 15 bani Nr.) sub direcția d-lui Dumitru Stăncescu, cu următorul sumar: Scriitori străini (Goethe). — Semne bune. — Fericire și muncă. — Ursușica și puii. — Gândiri. — Gărgăunii Alinei (nuvelă). — Sonet. — Snoave. — Spicuri. — O carte românească vechiă. — Romanul unui călugăr. — Glume. — Mode. — Partea științifică (Luarea boalelor de la animale la om). — Teranul în raiu. — Noutăți. — Rețete și sfaturi. — Fisica de petrecere. etc. Ilustrațiuni: Goethe.

Se trimite un număr de probă gratis ori-cui care la administrație, Pasagiul Român, 12, București.

Vărsarea de sânge la alegerile polone. Privitor la alegerile cu vărsarea de sânge din Galizia se scrie următoarele:

„Embrii comisiei de alegeri se încercau să scape și au sărit pe fereastră. Mulțimea a dat năvală după ei. Popiel, comisarul de alegeri, a fugit în locuința gendarmilor, s'a ascuns în pod, și a baricadat ușa cu un dulap. Giandarmii stau la ușe; dar plebea i-a împins și a spart ușa. Popiel a fugit în camera vecină, l-au ajuns însă, și trântindu-l jos, l-au bătut. S'a ridicat și a tras cu revolverul mai multe focuri, asupra unui țeran, care l-a atacat; acesta a căzut mort. Teranii s'au speriat, el a preștat de moment și a fugit pe fereastră. Gendarmii făcându-și drum, au pătuns la Popiel, pe care voiau să-l conducă, răzământu-l de două părți. Un țeran a smuls revolverul din mâna lui Popiel și a țintit asupra unui gendarm.

Gendarmul a împușcat pe țeran. În momentul acesta un alt țeran i-a sădit capul lui Popiel. După-ace gendarmii au tras focuri mulțimea s'a împrăștiat. Pe doi inștigatori, între cari Rovski, i-au prins imediat, pe ceilalți în decursul nopții. Actele privitoare la alegeri, afară de lista votanților, s'au găsit la unul dintre agitatori.

Aceste întâmplări regretabile sunt urmările agitațiunilor desfrânate ale socialiștilor.

ULTIME ȘTIRI

Austria și Creta.

Viena, 14 Martie n.

S'a hotărât blocarea tuturor forturilor eline, atât în Grecia cât și în Creta.

Ocupațiunea internațională a insulei Creta însă nu este spriginită de guvernul austriac, care va mai trimite în Creta numai atâtea soldați, câți sunt necesari pentru paza bună a vaselor de războiu cari staționează în apele Cretei. Austro-Ungaria va avea deci acolo 500—600 soldați.

Blocarea se va face, sigur, azi ori mâine.

Triest, 14 Martie.

Batalionul al doilea al regimentului 87 de infanterie a plecat spre Creta.

Ocupațiunea internațională.

Atena, 14 Martie n.

Din isvor sigur se dă știrea, că una dintre marile puteri a propus ocupațiune internațională preste toată Creta. Pentru acest scop fiecare putere ar da 2000 soldați.

Lupta între creștini și mohamedani.

Canea, 14 Martie n.

Insurgenții au împresurat cu câteva tunuri cetatea Spinalonga, în contra căreia au început un foc violent.

Constantinopol, 14 Martie n.

La Ozarea, în Asia-mică, s'au săvârșit măceluri îngrozitoare. Sute de creștini au căzut jertfă.

Simpatii pentru Greci.

Londra 14 Martie n.

În meetingul ținut la St. James Hall, la care au participat și mulți deputați, s'a votat o moțiune de simpatie pentru Greci.

Comunicat oficial.

Budapesta, 14 Martie n.

Ziarul „Nemzet“ publică la loc de frunte un comunicat din Viena, în care se spune că deocamdată este destul, dacă Austria, în unire cu celelalte puteri vor ține ocupate și vor face liniște în punctele ocupate deja. Înăuntrul insulei nu vor merge trupele, deoarece-ace sunt speranțe ca Grecia să se supună hotărârilor marilor puteri.

Subscripția publică.

Atena, 14 Martie n.

Grecii desvoaltă un patriotism ne mai auzit. Cum s'au început turburările din Creta, au și pornit colecte în țeară și afară din țeară. Resultatul acestor colecte a fost strălucit căci în scurt timp s'au adunat 60 milioane de franci pentru spese de războiu. Societatea grecească „Eteria“ din Constantinopol în 24 ore a adunat 5 milioane.

Dinamita în Macedonia.

Salonic, 15 Martie n.

Podul de peste Vardar a fost aruncat în aer tocmai în momentul în care a trecut peste el un tren ce ducea la frontiera Greciei 3000 soldați turci. Mai mulți soldați s'au înecat în apă, alții sunt greu răniți. Circulația pe tren și peste pod este întreruptă.

La arme.

Atena, 15 Martie n.

S'a decretat mobilizarea tuturor celor ce pot purta arme.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

La Tipografia „Tribuna Poporului“ din Arad se caută

Un culegător.

Condițiune sigură.

Gutori Földes Kelemen

Farmacie în Arad
Crema de Margit

Marca de scutire

Marca de scutire

Crema-Margit cea mai bună pentru obraz, întinereste și înfrumusețează fața în scurtă vreme.
Crema-Margit este singurul remediu în contra pistruiilor, a petelor de ficat și în contra erupțiilor de piele.
Crema-Margit este singurul remediu în contra îngririi și a roșirii pielii, precum și contra arsurilor de soare.
Crema-Margit efectul ei miraculos este că unsă pielea, se absoarbe îndată; eată de ce în 3—4 zile pielea care a fost plină cu pistrui și pete de ficat, se face albă ca alabastrul.
Crema-Margit este absolut nevinovată, deoarece nu e unsuroasă, ci este fină și se absoarbe iute. Fața nu capătă strălucire ca de altă cremă și de aceea se poate folosi și ziua.
Crema-Margit un flacon mare 1 fl., unul mic 50 cr.
Pudră-Margareta albă, roșă și crème 60 cr. (24) 1—
Săpun-Margareta o cutie 35 cr.
Pasta pentru dinți Margareta o cutie 50 cr.

Numai atunci este curată, când fie-care cutie poartă numele farmacistului aradan *Gutori Földes Kelemen*.

Păziți-vă de contrafacere.

Flacoane goale nu se umple în alte farmacii cu crema Margareta.

Magazinul central este la *Gutori Földes Kelemen*, farmacist, Arad, Deak Ferencz utca 12. Telefon 111.

Färber Lajos și frații

„LA URSUL NEGRU“ în Arad, colțul Hunyadi și szabadság tér.

BĂCĂNIE

Vinde en gros și en detail (în mare și cu mărunțișul).

Recomandă:

tot felul de ape minerale de beut pe întreg sezonul, în sticle umplute din anul aceste, dela cele mai renumite izvoare de cură.

Cele mai proaspete și bune semințe precum: *trifoiu, lufarnă, napi, de straturi, flori* și diferite *plantațiuni pentru îngrădit*, etc. etc.

Văpseli pentru *zugrăvi* și pentru *văruit*, *colori în toate nuanțele*, pentru *văpsit padimente, ceură albă și galbenă* pentru parchete.

CAFEA, ZACHĂR, UREZ, etc. etc.

Vinuri: alb și roșu, *Cogniac, malaga, cheri și madera*.

Afară de acestea sunt în plăcută poziție a servi p. t. public cu cele mai gustoase articole ce se țin de băcănie.

Dispon și de *magazia fabricii de gips* cu cele mai moderate prețuri. (81) 1—10

Comandele ce se fac din provincia, se execută prompt și cu multă în grijire, ambalagiu nu se socoteste.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută mai ales: la *conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare* etc.

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul seu mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighisoara și Alba-Iulia:

la domnul **I. B. Misselbacher sen., Cluj:** Szegesvary és társai
Deva: Balog Gyula, **Orăștie:** Németh János; în Brașov deposit propriu strada *Căldărarilor nr. 68*, și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnata.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

26— [7]

Josef György,

(comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandai.

30— [4]

Diracțiunea institutului.